

A. H. Vedel:

Mariner 1930.

10. 2. 1931.

Foredrag holdt i Følgeskibet - Yachtsklub

Tirsdag den 10 Februar 1931.

A. H. Vedel.

A. H. Vedel.

Marinen 1930.

M I N E H E R R E R !

10.2.1931

gang

For indtil nogle Aar tilbage - sidste gang i 1912- vilde man i hvert Januarhefte af vort Tidsskrift finde en Artikel med Titel "Aarsskiftet" indeholdende Oversigt over de Begivenheder, der i det forløbne Aar havde haft Betydning for Marinen og over, hvad der i det Hele var sket inden for Marinen.

Saadanne Oversigter gives nu ikke mere i Tidsskriftet, men paa Opfordring af Selskabets Formand skal jeg i Aften søge at give et Billede af vor Marines Liv i det forløbne Aar. Meget af dette vil ganske vist ikke være fremmed for de fleste af dette Selskabs Medlemmer, men sandsynligvis vil den enkelte maaske kunde finde et eller andet Punkt, der ikke berører netop hans Omraade og derfor er ham mindre bekendt.

Tiden tillader vel sagtens ikke en detaljeret gennemgang af det, men der er sket af Tiden inden for Marinen i det hele taget, det vil ikke være muligt at komme ind paa alle Omraader, og jeg har derfor valgt den Tidspunkt at udvalgte enkelte Afsnit og se lidt nærmere paa dem.

De forskellige Dele er alle samlede fra officielle Publicationer eller fra ikke fortrolige Skrivelser.

Det vil formentlig være det naturligste at begynde med de Forhandlinger over Marinens Forhold, der i det forløbne Aar er ført paa Rigsdagen, og for Oversigtens Skyld er det nødvendigt at gaa lidt længere tilbage i Tiden.

I Efteraaret 1929 fremsatte den daværende Forsvarsminister, ~~Laust~~ Rasmussen, et Forslag til Lov om "Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagtkorps og en Statsmarine, bestemt til Varetagelse af Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver."

Forslaget var i Princippet det samme som det, der var blevet vedtaget i Folketinget i Foraaret 1926 og derefter samme Efteraar forelagt Landstinget, men som saa p. G. a. Regeringsskiftet ikke kom til Afstemning i dette Thing.

Der har ~~jo~~ tidligere her i Selskabet været gjort Rede for dette første Afrustningsforslags Indhold og Aand nemlig af Selskabets daværende Formand, afdøde Kaptajn Jessen, der i et Foredrag indgaaende behandlede dette Emne. Foredraget blev senere optaget i Tidsskrift for Søvæsen og findes i det^tes Aargang 1925.

^(og Gennem) Tiden i Aften tillader imidlertid ikke nogen Gennemgang af det senere Forslag; og Forskellen mellem det^te og Forslaget af 1926 er da ogsaa kun ringe; dog skal det nævnes, at der i Forslaget 1926 var ~~er~~^{anført} 24 mindre Skibe til Marinens Brug, medens dette Tal i 1929 er ændret til 18 - 24, efter Forsvarsministerens Udsagn begrundet i den daarlige Tilstand hvori den nuværende Marines Skibsmateriel befinder sig, saaledes at en Nybygningskonto vilde blive for stor, dersom man vilde blive staaende ved de 24 Skibe, og ikke kunde bruge nogle af dem vi har for Øjeblikket.

Endvidere er Benævnelserne Fuldmægtig og Assistent ændret til de almindelige militære Titler.

Ved Forsvarsministerens Forelæggelse af Forslaget i Efteraaret 1929 udtalte han, at der efter Forslagets Vedtagelse ikke mere vilde blive bygget Undervandsbaade, samt at Nybygninger af Inspektionsskibe fremtidig vilde blive ført paa den alm. Nybygningskonto.

Det samlede Budget for Statsmarine og Vagtkorps var i 1929 ansat til ca. 18 Millioner Kr., 300.000 Kr. højere end i 1926. Statsmarinens Andel af de 18 Mill. var ansat til 10,7 Mill. Kr.

Efteraaret 1929

Forsvarsministeren endte sin Forlæggelsestale med at anbefale Lovforslaget til det høje Things Velvilje og udtalte, at han nærede det bedste Haab om, at det vilde lykkes at faa det gennemført - muligt i Forhandling med anden^{ne} - og at det under alle Omstændigheder skulde lykkes at faa Lovforslaget ud til Folkeafstemning.

Saaledes blev det imidlertid ikke.

Fra Venstre og Konservativ Side blev Forslaget meget stærkt kritiseret og imødegaaet allerede i de indledende Taler i Oktober Maaned og ved Lovforslagets første Behandling i November - altsaa Efteraaret 1929. Af særlig Interesse - saaledes som Forholdene nu i denne Vinter har udviklet sig - er en Udtalelse af Venstres Fører Madsen - Mygdal; han sagde nemlig:

"Men Ord er jo fuldkommen ligegyldige, det er Realiteten, det kommer an paa, og det, der er Realiteten i denne Sag, er kort udtrykt dette, at hvis vi lader Landet ligge aabent og vor Neutralitet være ganske uden Forsvar - og om vi vedtager Regeringens Forslag til 18 Mill. Kr. eller slet ingenting, er i denne Forbindelse ligegyldigt -, saa betyder det jo aldeles ikke noget i Retning af, at vi unddrager os Krig eller sætter os udenfor Krigens System, som de Herrer siger; det betyder i Virkeligheden det modsatte. Det betyder, at vi udsætter os mere end noget andet Land og før noget andet Land for at blive inddraget i Krigens Ulykker. Det er i Virkeligheden det, som de to Partier, der er saa betaget af deres mageløse Fredsvenlighed, nu er i Færd med at forberede, og heroverfor vil jeg endnu en Gang gentage, at paa den Vej vil vi fra Venstres Side ikke følge. Ansvarer derfor kan til sin Tid blive stort nok og tungt nok at bære, og vi ønsker ikke fra Venstres Side at have Del i dette Ansvar." *dette synes jo at være klar og bestemt Ord.*

Den 14^e November - efter første Behandling - henvistes Lovforslaget til et Udvalg paa 15 Medlemmer, der blev valgt Dagen efter. I dette Udvalg forblev Lovforslaget og kom ikke mere frem paa Rigsdagen i Samlingen 1929 - 30. Ganske vist forekom der ogsaa i Slutningen af Samlingen - altsaa i Foraaret 1930 - en Militærdebat, der opstod dels som Følge af et af Folkethingsmand Christmas-Møller fremsat Forslag om en grundigere

udenrigspolitisk Undersøgelse af hele Sagen, dels ved sidste Behandling af Finansloven og Tillægsbevillingsloven.

Christmas-Møller Forslag blev imidlertid forkastet, og Finansloven og Tillægsbevillingsloven blev vedtaget; jeg skal senere komme tilbage til selve det vedtagne Budget.

Ved Rigsdagssamlingens Aabning, nu sidste Efteraar, forelagde Forsvarsministeren igen et Afrustningsforslag, ganske enslydende med det, der var forelagt i 1929. Ministeren knyttede denne Gang ingen særlige Bemærkninger til Forslaget, men henviste til sine Udtalelser forrige Aar; han mente dog, at Forslaget i Aar maatte kunde faa en hurtig Gang gennem Folkethinget, henset til det store Materiale, som det i Fjor nedsatte Udvalg havde samlet og bearbejdet. Om Muligheder for Forhandling med de andre Partier udtalte Ministeren:

"Jeg fremhævede i Fjor, at Regeringen er villig til at indgaa paa Forhandlinger om Enkeltheder i det Forslag, jeg her fremsætter, for at naa til Forstaaelse med dem, der endnu staar uvilligt overfor Forslaget. Jeg underkender ikke Betydningen af dette, at et Forslag, som vedrører en Sag, der af alle Partier omfattes med en saa stor Interesse, kan faa en saadan Affattelse, at det kan samle et større Flertal om sig i begge Rigsdagens Ting. Men jeg vil gerne tilføje, at det er en Selvfølge, at skal der indledes med en saadan Forhandling, maa det blive paa Grundlag af det her foreliggende Lovforslag, og saaledes, at de Anskuelser og Principper, der er bundfældet heri, ikke fraviges."

Ved første Behandling i Folkethinget udtalte Ordføreren for de forskellige Partier sig i Overensstemmelse med deres Partis Synspunkt og henviste til, hvad der var sagt forrige Aar. Noget særlig Nyt fremkom egentlig ikke; jeg skal dog lige nævne et Par enkelte Punkter.

Fra Partiet Venstres Side benyttede man Forsvarsministerens Optræden og Udtalelser i Sommer, da der var Tale om, at tyske Kommuniste vilde komme ind over Grænsen i Jylland til at søge at vise, at det socialdemokratiske Parti ikke længere hyldede den fuldstændige Afrustning.

Venstres Ordfører kom senere ind paa Lovforslagets meget uklare Opbygning og endte med en Gennemgang af Tilstanden af Flaadens Skibsmateriel.

Ordføreren for det konservative Folkeparti, Christmas-Møller, fremsatte stærke Anker imod, at Sagkundskaben ikke var hørt ved Udarbejdelsen af det foreliggende Lovforslag; kun i eet Tilfælde, sagde han havde man paa Udvalgets Initiativ afæsket Sagkundskaben en Udtalelse, nemlig om hvorvidt en Skibstype paa ca. 200 ts. Displacement kunde benyttes i danske Farvande efter det Formaal disse Fartøjer havde i Følge Lovforslaget. Svaret herpaa var - siger Ordføreren - at et Displacement paa ca. 330 ts. var Minimum, ^{man} ~~men~~ man skulde tage Hensyn til passende Fart og Sødygtighed. Heraf uddrager han, at Sagkundskaben næppe heller er tilfreds med de andre i Lovforslaget fremsatte Enkeltheder.

Folkethingsmand O.B.Kraft fremsatte nogle udenrigspolitiske og folkeretslige Betragtninger over Tilstanden i Europa og kom bl. a. ind paa Betydningen af de sidste tyske Valg; endelig henviste han ogsaa til, hvad der i Fjor var blevet sagt om disse Spørgsmaal af daværende Folkethingsmand Holger Andersen.

Baade det konservative Folkeparti og Folkethingsmand Grev Holstein fremsatte som bekendt hver for sig et Forslag til en Paastand paa Overgang til Dagsordenen, der fra konservativ Side lød saaledes:

"Idet Folkethinget udtaler, at Danmark i den nuværende Situation bør afvente Afholdelsen af den bebudede Afrustningskonference og først tage Stilling til en

Ændring i Lovene om Rigets Forsvar, naar denne Konferences Resultater kan vurderes, og idet Folkethings^{et}~~manden~~-udtaler, at indtil da bør den gældende Forsvarsordning loyalt overholdes, gaar Thinget over til næste Sag paa Dagsordenen".

og for Grev Holsteins Vedkommende saaledes:

" Idet Folkethinget udtaler, at den nuværende europæiske Situation gør den af Regeringen foreslaaede isolerede danske Afrustning utilraadelig, opfordrer Tinget Regeringen til at forelægge Rigsdagen Forslag til en tidssvarende Nyordning af Rigets Forsvar og gaar hermed over til næste Sag paa Dagsordenen".

Ingen af disse Forslag blev imidlertid vedtaget. Baade Regeringspartiet ^{me} og Partiet Venstre stemte imod.

Ordføreren for det radikale Parti, Dommer Jesper Simonsen, kom isæ ind paa Værnepligtsspørgsmaalet, idet han mente at Grundlovens Bestemmelse og de Forhandlinger, der i 1849 gik forud ikke kan fremføres som nogen Hindring for Afskaffelse af den alm. Værnepligt her i Landet.

Dette er imidlertid imødegaaet fra anden Side, blandt andet - og først - i Dagspressen af Kontreadmiral Wenck, der fremhæver at Grundlaget for § 88 i Grundloven saalydende:

„Enhver vaabenfør Mand er forpligtet til med sin Person at bidrage til Fædrelandets Forsvar efter de nærmere Bestemmelser, som Loven foreskriver" - netop maa være den alm. Værnepligt; og med denne Fortolkning er der ikke senere hverken i Thinget eller i Pressen rejst Indvendinger. Senere - for ca. 14 Dage siden - har Professor Berlin optaget det samme Spørgsmaal og kommer

i sine Betragtninger ^{nu} til ganske samme Resultat som Admiral Wenck. *Før m.a. der tillige var Professorer af en anden Mening.*

Ogsaa Grev Holstein ^{kom} ~~hav~~ i et langt og kraftigt Indlæg bl.a. ^{ind paa} ~~under~~ Værnepligtsspørgsmaalet og endelig talte Ordføreren for Retsstatspartiet, der delvis sluttede sig til Regeringens Forslag.

I sin Svartale til Ordførerne kom Forsvarsministeren særlig ind paa Venstres og de konservatives Stilling til og Ansvar for Forsvarslovene af 1922, og søgte iøvrigt at imødegaa disse Partiers Udtalelser i Ordføretalerne.

Efter forskellige Bemærkninger og Genbemærkninger fra Partierne vedtoges det den 16^e Oktober at hen- vise Lovforslaget til et Udvalg paa 15 Medlemmer.

I dette Udvalg ligger ~~nu~~ Lovforslaget; men det er jo alle bekendt, at der uden for dette Udvalg i længere Tid har været ført Forhandlinger mellem Regeringspartierne og Partiet Venstre for om muligt inden for disse Partier at naa til Enighed.

Det lykkes jo imidlertid ikke, idet Forhandlingerne afsluttedes uden Resultat for en hel Del Dage siden.

En militær Gids har jeg, man maa gøre dette for et Gode. I den om Budgettet i et eventuelt Kompromis mellem Regeringspartierne og Venstre mente man blandt - mest for endog en hel Del - stærkt, og de 18 Millioner, ~~der~~ Regeringspartierne indeholder, ^{og} ~~kan~~ man ikke mente, at ~~det~~ radikale og kristelige og radikale Partier vilde gøre med til et Tarv og hvis Forudsættelserne først gik bort fra et Tarv tarven, er det en offentlig, at det vil lykkes ikke alene en in holdbar Stilling i en mellem de andre europæiske Stater, men og en i høj Grad evne og efterhaanden under den vor Erindring er lyk-

Se / Værnepligt / Forslag / Lovforslag / Lovforslag

og vilde det dog aldrig kunne blive tilvaretaget, og hvis tilhængerne, og hvad man er

Nyt Gennem!!

Da der inden for Foredragets Emne ogsaa ligger ~~mange~~ andre Ting, maa dette være tilstrækkeligt om Marinen paa Rigsdagen^f og jeg skal nu gaa over til nogle Bemærkninger om Marinens Budget for Finansaaret 1¹ April 1930 - 1² April 1931; ~~Det~~ jeg dog tror, at en Sammenligning med de tidligere Aars Budgetter og med Forsvarsudgifterne i forskellige andre Lande har større Interesse end en detailleret Gennemgang af de enkelte Konti paa vort nuværende Budget. Jeg har derfor opsat et Par Skemaer, der viser disse Forhold.

↓
 saa meget mere som
 det næppe vil være
 nødvendigt eller ønskeligt
 at sige for Fremtiden

1¹ Lyphillede.

Skemaets forskellige Kolonner viser først Marineministeriets samlede Budget, heri altsaa indbefattet de civile Institutioner, der ligger under Marineministeriet - Lods, Fyr og Vagervæsen m.m.

Den næste Kolonne viser de udelukkende militære Udgifter; i Budgetterne benævnt Søværnet; heri indbefatter^A ikke Udgifterne til Centraladministrationen, disse udgør ca. 370.000 Kr.

^{Den} ~~Den~~ næste Kolonne viser Nybygningskontoen, heraf anvendes for Tiden lidt over $\frac{1}{2}$ Million til Flyvevæsenet.

Endelig kommer Udrustningskontoen, hvoraf ca. 300.000 Kr. benyttes af Flyvevæsenet.

Nedgangen ^{fra} ~~for~~ 1926/27 til 1927/28 skyldes væsentligst Besparelser paa de store Konti, 700.000 paa Nybygningskontoen, 500.000 paa Vedligeholdelseskontoen, 150.000 paa Udrustningskontoen, 400.000 paa Flaadestationens Konto og endelig nogle Ændringer i Tillæggene til Tjenestemandslønningerne.

Det følgende Aar blev Nybygningskontoen og Kontoen for Flaadestationen igen forøget noget og Budgettet har derefter holdt sig omtrent konstant.

Hvis man udtrykker, hvor meget
 hver af Landets Indbyggere
 yder til Forsvaret pr. Aar
 bliver det med det samme
 under Budgetet 3, 2 Gange
 og på Grundlag af de
 Gennemsnitlige Beregninger
 4, 2 Gange; pr. Skellet der
 bliver de tilsvarende
 Vel 11, 1 Gange og 14, 3 Gange.

2' Lyshillede

Nedgangen paa ca. 300.000 Kr. fra 1930/31 til
 Forslaget for 1931/32 skyldes Besparelser som Følge af
 en paatænkt Reduktion af Personellet af Hensyn til en
 mulig forestaaende Revision af Forsvarslovene.

Endelig har jeg medtaget det Budget, der af
 Viceadmiralen og Marinestaben i sin Tid blev udregnet
 til det af disse to Myndigheder fremsatte Forslag til
 Lov om Rigets Forsvar samt det Budget, der er beregnet
 til det i Efteraaret fremlagte Afrustningsforslag.

Hvis man nu vil sammenligne vore Forsvarsud-
 gifter med andre Landes, faar man denne Oversigt.

Tallene er udtaget af Folkeforbundets sidste
 Publikation over Landenes militære Forhold; der udkom-
 mer hvert Aar en saadan "Annuaire Militaire", der søger
 at give et ensartet Indtryk af Krigsmagtens Forhold og
 Størrelse i adskillige Lande.

Men p. G. a. Forskellen i Budgetopstillingerne
 i de forskellige Lande, maa Tallene dog tages med et vist
 Forbehold, men jeg tror de her opførte er saa ensartede,
 som det er muligt at faa dem.

Tallene i 2' Kolonne omfatter for de forskel-
 lige Lande de rent militære Udgifter til Hær og Flaade
 og for de Staters Vedkommende, hvor Luftvaabnet har sit
 særlige Budget er dette naturligvis medtaget.

Udgifter til Pensioner, Renter og Afskrivning
 er ikke medtaget.

Iøvrigt angiver 1' Kolonne Landets Indbyggertal
 i Millioner, 2' Kolonne de samlede Forsvarsudgifter i
 Millioner danske Kroner, 3' Kolonne Forsvarsudgifterne
 pr. Indbygger aarlig i danske Kroner - efter dette Tals
 Størrelse er Landene ordnet - og endelig angiver 4' Ko-
 lonne Bevægelser i Forsvarsudgifterne fra 1927 - 1930;
 idet Tallet i % af Budgettet 1927 udtrykker, hvor meget
 Udgifterne er steget i 1930.

De mindre Ændringer + eller ÷ spiller ikke
 nogen Rolle; de kan skyldes Tilfældigheder og Variation

i Pengenes Værdi; derimod er det jo tydeligt at se, ~~at de~~ ^{alle er} store Ændringer ~~eller de~~ positive, saaledes især Frankrig Rusland, Polen, og Belgien, til Dels de Forenede Stater, Japan og Lithauen. Negative Tal af Betydning findes ikke.

hørd med Lyshilddet!

for navn og et Budget

Vedligeholdelseskontoer:

2.100.000

heraf Flyvevæsenet

275.000

altså 1875.000.

De Konti/der er af størst Interesse, forekommer mig at være Nybygningskontoen og Udrustningskontoen.

Nybygningskontoen for indeværende Finansaar er som nævnt 2,5 Million Kroner, hvoraf Flyvevæsenet disponerer over 550.000 Kr.. Tilbage bliver saaledes 1.950.000 Kr. som i det forløbne Aar udelukkende er anvendt til Bygningen af de nye Torpedobaade af "Dragen" Klassen.

Om disse Baade er der i Efteraaret givet detaillerede Oplysninger her i Selskabet i et Foredrag af Orlogskaptajn Augsburg, saa jeg skal ikke i Aften komme nærmere ind herpaa.

Udrustningskontoen er - ligeledes i indeværende Finansaar - 1,6 Millioner Kroner, hvoraf Flyvevæsenet disponerer over de 295.000 Kr., saaledes at der til Skibsudrustninger bliver ca. 1,3 Mill. Kroner.

For denne Sum har følgende Materiel været udrustet:

1. En Artilleriskole fra den 27/6 til den 11/8 ialt 46 Dage bestaaende af Orlogsskibet "Herluf Trolle" og Torpedobaadene "Spækhuggeren og Søløven", samt "Fenris". "Spækhuggeren" dog først fra d. 3/7.

2. En Øvelseseskadre fra d. 12/8 til d. 26/8, ialt 15 Dage bestaaende af Orlogsskibet "Herluf Trolle", Krydseren "Hejmdal", 6 Torpedobaade, 6 Undervandsbaade, Lossen og 3 Minestrygningsfartøjer samt 4 Luftfartøjer

Beskytteren som Skoleskib

Jor Lokkeofficerens
i ca. 1 Maaned 1/2 - 9/8.

og ved visse Øvelser ^{tillige} 3 Luftjagere.

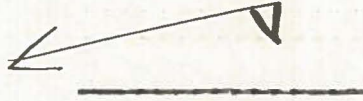
Endvidere indgik "Henrik Gerner", "Beskytteren" og "Fenris" i Eskadren, henholdsvis som Flotilleskib for Undervandsbaadene, Depotskib for Luftfartøjerne og Tender for Eskadren.

4. En Kutterdeling fra den 2/9 til den 17/9 bestaaende af Kutterne "Svanen", "Thyra", "Saga" og "Boy" til Øvelse for Kadetterne.

5 UVB, Henrik Gerner og Ormen fra den 7/4 til den 10/5, Endvidere her Torpedo: herdem Drogen og Kuelen været indvundet paa Præloyster

3. Undervandsbaadstogter i 79 Dage, nemlig 5 U-VB, Henrik Gerner og Ormen fra den 1/7 til den 14/7 bl.a. Togt til Gdynia, 5 U-VB. Henrik Gerner og Ormen fra den 17/11 til den 17/12.

Endvidere er der af Udrustningskontoens Midler anvendt ca. 200.000 Kr. til Skibsdivisionens Drift.

3' Lyskillede.

Hvis man nu vilde se, hvorledes disse Udrustninger forholder sig til vore Udrustninger i de nærmest foregaaende Aar og til Udrustningerne i vore Nabolande, saa fremgaar det af disse Skemaer.

Foruden disse Udrustninger, har 10-lands Folk været indvundet i 325 Dage, Tyske i 286 Dage, og Skid: bjoerne i 236 Dage og 1 Torpedobaad i 43

I det øverste er angivet Udrustningerne for de forskellige Skibstyper i de sidste fem Aar paa den Maade, at Antallet af Enheder er multipliceret med Antallet af Dage fra Kommandohejsning til Kommandostrykning; man faar saaledes et Antal Skibsdage; f.Ex. Torpedobaadene i Aar, der har 6 Baade ^{varer} under Kommando i 18 Dage i Eskadren, det giver 108 Dage, og de to Torpedobaade i Artilleriskolen giver saa Resten.

Dage til Fiskeriinspekt. tion samt endelig Opvekslingskred. Marskand i 5 Ma.

Der er kun undtaget de egentlig Krigsmæssige Udrustninger, saaledes f.Ex. ikke Torpedobaade paa Fiskeriinspektion.

Meden til civil Opveksling, væsentligst arbejdsende i de yderste efter dette Forwards

Man ser, at saavel for Torpedobaade, Undervandsbaade og Mineskibe har 1930 været det Aar med færrest Sejldage.

Uddybning. Disse Udrustninger for ~~er~~ som bekendt findes ikke paa den egentlige Udrustningskonto, men ~~er~~ i Budgetets Afsnit B. den civile del. Til Fiskeriinspektion er vedtaget afslat 1 044 000 Kr. og til almindelig Opveksling 55.000 Kr.

Det store Tal for Mineskibe i 1929 skyldes bl.a. Minestrygerne Søhunden, Havhesten og Narhvalen, der indgik i dette Aars Øvelseseskadre.

For Krydsernes Vedkommende ser man, at i 1926 og 1927 var baade Hejmdal og Gejser udrustede, 1928 og 1930 kun Hejmdal, i 1929 var Niels Juel udrustet som Øvelsesskib for Kadetter og Dæksofficerøelever. Niels Juel indgaar i første Kolonne under Orlogsskibene.

Ser man paa det nederste Skema, skulde Tallene her være et sammenlignende Udtryk for Udrustningerne i Danmark, Norge og Sverige i de senere Aar.

Procenttallene er fremkommet paa den Maade, at man for de tre Landes Vedkommende har udregnet Antallet af Sejldage for de forskellige Skibskategorier - paa samme Maade som i det øverste Skema for Danmarks Vedkommende.

Man har saa derefter set, hvor mange Skibe af hver Type, hvert Land har, og multipliceret dette Tal med Dagene i et Aar - 365.

Dette vilde saa svare til hvad man kunde kalde fuld Udrustning.

Hvis man nu udregner hvor stor en Del de virkelige udrustede Sejldage udgør af den fulde Udrustning og saa ydtrykker det i %, tror jeg man faar nogle Tal, der kan danne Grundlaget for en objektiv Sammenligning mellem de tre Landes Udrustninger, og det er saadanne Tal, der er opført i Skemaet.

For Danmarks Vedkommende er det Gennemsnittal for Udrustningerne i de sidste 5 Aar, For Norges Vedkommende gælder Tallene for den nye Forsvarsordning, som blev vedtaget den 22/4 1927 og som skulde være gennemført den 1' Januar 1930, hvad den nu ikke helt er blevet, og for Sveriges Vedkommende gælder Tallene for Forsvarsordningen af 1925, der blev fremsat af den daværende Forsvarsminister, Socialdemokraten P. Albin Hansson, og som er den nugældende; men som bekendt er man i Sve-

stadig
rige ~~igen~~ i Gang med at drøfte Forsvarsproblemerne.

Ved en Sammenligning ser man, at vi særlig i Torpedobaads- og Mineskibsudrustninger staar tilbage for vore to Nabolande.

↙ saaledes at Udrustningerne i Danmark, Norge og Sverige meget nær forholder sig til hinanden som 1 til 2 til 3

I Gennemsnit giver Tallene 11%, 21% og 29%, henholdsvis for Danmark, Norge og Sverige. ↗

De nederste Tal - under Stregen - angiver Udrustningskontoens Størrelse i % af det samlede Flaadebudget.

højt med Lydsiddet!

Hvis vi nu efter at have set paa Materiellet, vender os til Personellet, er der her ikke sket store Forandringer. *af nyt tilkommet Personal*

↙ Der er udnævnt 7 Søkadetter til Søløjtnanter II, 10 Reservekadetter til Reserveløjtnanter II, 2 Dæksofficers elever til Assistenten, begge til Artilleriassistenter, ~~og~~ ikke udnævnt nogen Maskinassistenter, de sidste er udnævnt i 1927.

Der er udnævnt 14 midlertidige Befalingsmænd, hvoraf 7 Radiotelegrafister og 7 Flyvemekanikere og antaget 8 Dækskonstabler og 2 Maskinkonstabler samt en Hovmester og 1 Kontorkonstabek.

↙ at Afgangens her vedlig Tilgangens af

For Søofficerskorpsets Vedkommende stiller det sig saaledes, ^{at der} ^{for} Tiden ^{er} 137, heraf 2 Søofficerer, 2 Løjtnanter og 7 Søløjtnanter II. Af de Charger, for hvilke der i Tjenestemandsløven er normeret et bestemt Antal - nemlig alle undtagen Løjtnanterne - er der saaledes 135 og det normerede Antal er 143. ↗

↙ idet der regnes med 12 Søløjtnanter II

Et Personalspørgsmaal, der i det sidste Aar, har givet Anledning til en Del Diskussion, er den Indskrænkning i Rammerne, som er Paatænkt og fremsat af Forsvarsministeren. ~~Som~~ ² ¹ ^{hæde} bekendt drejer det sig om ~~10~~ Orlogskaptajner, 6 Kaptajner, 10 Dæksofficersassistenter

Søofficerer, Dæksofficersassistenter, midlertidige Befalingsmænd og fests Medlemme; det nærmere Antal her ikke nævnt officielt fremmal.

~~og 100 midlertidige Befalingsmænd og faste Menige.~~

Der er endnu ingen Afgørelse truffet; men som jeg nævnte under Budgettet, er Lønningskontoen paa det kommende Finansaars Flaadebudget opført med ca. 300.000 Kr. mindre end paa Finansloven for 1930-1931 som Følge af en paatænkt Reduktion af Personellet af Hensyn til en mulig forestaaende Revision af Militærlovene.

for en stor dels Vedkommende En saadan Reduktion af Personellet synes imidlertid ^{med} ikke at kunne ske uden Lov, og Besparelsen vil af flere ^{causale} Grunde blive langt mindre end anført i Budgettet. For det første vil Udgifterne til Ventepenge og Pensionerne gøre sig gældende, og dernæst vil det hurtigt vise sig nødvendigt at erstatte det afskedigede Personel særlig de midlertidige Befalingsmænd og faste Menige, dels med værnepligtige, dels med civile Arbejdere paa Værftet.

Den Skade, en saadan Personelindskrænkning vil volde Flaaden, er saa indlysende, at ~~at~~ en nærmere Forklaring heraf sikkert er overflødig.

Fra Marineministeriet er der i der forløbne Aar udsendt 9 B-Kundgørelser og 17 A-Kundgørelser; de sidste skal jeg ikke komme ind paa; derimod kan det formentlig have sin Interesse, at se lidt nærmere paa b-Kundgørelserne - de giver jo altid et Billede af hvad der i Aarets Løb har været arbejdet med inden for Administrationen, ganske vist kun en ^{lille} Del deraf; men netop den Del der skal kendes og helst huskes af Personellet.

Den 20/2 udsendtes en ny "Instruks for Vagtschefen". I Principperne slutter den sig til den ældre af 12/2 1849; men er naturligvis paa mange Punkter moderniseret, og ved Sammenligning med de sidste tilsvarende tyske og franske Instrukser bragt i Overensstemmelse med de nuværende Forhold. I 1929 ^{var} ved et Udkast medgivet de

udrustede Skibe, baade de der deltog i Øvelseseskadren og Inspektionsskibene, til Udtalelse og efter at der var taget de Hensyn, Ministeriet ansaa for rigtige til de fremkomne Bemærkninger, udsendtes den som B-Kundgørelse den 20/2.

81
 i ~~71~~ Aar, hvad der i høj Grad maa tjene dem til Ære, der i sin Tid udarbejdede den.

Den 14/6 udsendtes nogle nye "midlertidige Bestemmelser for Afholdelse af Repræsentationsudgifter m.m. i Flaadens Skibe" hvori den væsentligste Ændring fra de tidligere Bestemmelser var den, at Udgiften til Bospisning i Messerne af Personer, der kommer om Bord i Embeds Medfør skal afholdes af Vedkommendes normerede Dag- eller Timepenge - Messen kan ikke selv for et enkelt Maaltid beregne sig Dagpenge som tidligere.

Det synes jo imidlertid at hele Messespørgsmaalet vil blive ordnet paa en anden og bedre Maade hvis det Lønningslovforslag, der for Tiden er under Behandling i Rigsdagen, gaar igennem.

Den 15/8 udsendes ^{et} et Optryk af Uniformsreglementet af 5/9 1923 med senere tilkomne Ændringer, og den 16/8 et Ro-Reglement.

Endelig indeholdt den sidste B-Kundgørelse et ~~si~~ Cirkulære udstedt af Statsministeriet angaaende de overordnede Embedsmænds Pligter med ^{Kunsten til} Budgetopstillinger og anden Regnskabsførelse samt Bekendtgørelse om Danmarks ^a Ratification af den ^{den} 17/9 1925 i Geneve undertegnede Protokol, der forbyder til Krigsbrug at anvende kvælende, giftige eller lignende Gasarter samt bakteriologiske Krigsmidler.

Foruden de her nævnte mere væsentlige Ting indeholder 1930' B-Kundgørelser naturligvis flere Bestemmelser, som er af Betydning inden for de enkelte Tjenestegre-

ne; jeg skal dog ikke nærmere gennemgaa disse, men anvende de ^tsidste ^{Kvarter} ~~Minutter~~ til at omtale dels Forslag til Lov om Rigets Flag, dels den Konference, der i Foraaret blev afholdt i Haag med det Formaal at søge udarbejdet fælles internationale Bestemmelser for Søterritoriets Beregning og Grænser.

Disse to Ting ^{forekommer} er maaske mere perifere; men jeg synes det er naturligt at medtage dem, som Hændelser i 1930, der kan faa Betydning for Marinen.

Den 19' Juli 1927 nedsatte Statsministeriet en Kommission "til Undersøgelse af den her i Landet bestaaende Flaglovgivning samt til Forberedelse af et Forslag til en Lov omfattende alle herhen hørende Regler."

Formand i Kommissionen var Departementchef i Statsministeriet F.V.Petersen, og Marineministeriet var repræsenteret af Kontreadmiral Wenck.

De øvrige Medlemmer var Afdelingschef i Udenrigsministeriet O.Engell, Oberst Niemann ^{ihv}huus og Kontorchef/Krogh.

Kommissionen udsendte sin Betænkning den 31' Juli 1929 og Lovforslaget blev forelagt i Rigsdagen den 9' Oktober 1930.

Af særlig Interesse forekommer mig følgende Bestemmelser i dette Lovforslag at være:

§ 4. (Flagføring til Lands)

" Splitflaget er til Lands Statens Flag og kan som saadant føres af Statens Institutioner, civile som militære. I Grønland bestemmes det af Styrelsen, hvorvidt en Statsinstitution skal føre dette Flag eller det i § 8, Stk. 3, ommeldte særlig mærkede Splitflag.

Cheferne for danske diplomatiske og konsularrepræsentationer i Udlandet fører Splitflaget fra des

*i Ministeriet for
Søfart og Fiskeeri*

res Embedskontorer og Boliger.

Efter Indstilling fra Statsministeriet kan det ved kongelig Resolution undtagelsesvis tillades private Institutioner at føre Splitflaget paa Steder, som grundet paa særegne nationale Minder har almen Betydning, og til hvilke der er Adgang for alle og enhver."

og § 7 (Flagføring til Søs).

// Skibe og Fartøjer med militært organiserede Besætninger og henhørende under de militære Ministerier fører Splitflaget, derfor Orlogsflaadens Vedkommende benævnes Orlogsflaget.

Bestemmelser om særlige Kommandotegn for Orlogsflaaden (særligt mærkede Splitflag og Standere samt Orlogsvimpel), saavel som Distinktionstegn for samme, træffes ved kongelig Anordning."

og § 8.

// For andre Statsskibe- og Fartøjer end de i § 7 nævnte er Statens Flag Splitflaget med en hvid Kongekrone midt i Flagets øverste Felt ved Stangen. De her omhandlede Skibe og Fartøjer fører derhos i Forbindelse med Statsflaget en Stander som særligt Kendetegn for vedkommende Styrelsesgren. Nærmere Bestemmelser angaaende Kronen i Splitflaget og de civile Styrelses Standere fastsættes ved kongelig Anordning."

og i Bemærkningerne til disse §§ siges at nævnte Bestemmelse om et særligt Flag for Skibe og Fartøjer, der anvendes i Forsvarsøjemed, tænkes opretholdt ogsaa for saavidt Hær og Flaade i Overensstemmelse med det af Regeringen for Rigsdagen forelagte Lovforslag omdannes til et Vagtkorps og en ^{gibts} ~~Skibe~~smarine."

Endelig nævner Lovforslaget, at Tilsynet med denne Lovs Overholdelse paahviler Politiet, og overfor Skibe og Fartøjer tillige Orlogsskibenes Chefer, saaledes at denne gamle Bestemmelse i Søkrigsartikelsbrevet af 8/1 1752

stadig vil være gældende.

Som nævnt i Kommissionsbetænkningen har de gældende Bestemmelser om Flag og Flagføring ikke tidligere været samlet i nogen enkelt eller blot enkelte almindelige Love; men de findes spredt i en Række særlige Forskrifter af af mere eller mindre lovmæssig Karakter.

I det Hele forekommer det mig, at man maa hilse et Lovforslag som det foreliggende med Glæde; det vilde være godt, om man een Gang for alle kunde faa dette Spørgsmaal ind i fastere Former.

Og med Hensyn til det for os vigtigste Spørgsmaal - Orlogsflaget - udtaler Kommissionen følgende i sine Bemærkninger:

"Det principielle Synspunkt, at det rene Splitflag er Orlogsskibenes Flag, og paa Søen alene bør anvendes af Forsvarets Skibe og Fartøjer, er under visse Forhold af en saadan Betydning, at det vilde være lidet tilraadeligt at afvige herfra". og videre:

„Selv i Fredstid kan det under visse Forhold vise sig uheldigt, at civile Statsinstitutioners Skibe ("Regeringsskibe") fører Orlogsflaget, men navnlig under Krigsforhold, hvad enten Danmark er inddraget i Krigen eller ej vil en Forveksling kunne blive af vidtrækkende eller endog skæbnesvanger Betydning.

Man har derfor ment det nødvendigt at foreslaa, at intet "Regeringsskib" maa føre rent Splitflag. Paa den anden Side har man, dels fordi den faste Linie i Adskillelsen mellem Flagene for Stat og private vilde blive brudt, hvis man - i Modsætning til hidtil - lod "Regeringsskibe" føre Stutflaget, dels under Hensyn til Ønskeligheden af at komme bort fra de mange forskelligartede Mærker i Flaget, anset det for rettest - i Overensstemmelse med det af Flagkommissionen af 1907 udarbejdede Lovudkast - at fore-

slaa, at civile Statsinstitutioners Skibe skal føre et Splitflag med særligt Mærke, nemlig en hvid Krone i det øverste indre Felt, og samtidig (paa Stortoppen) en Stander som særligt Kendingstegn for vedkommende Styrelsesgren. Den hvide Krone vil formentlig være let kendelig, idet den er foreslaaet anbragt i den Del af Flaget, der sædvanlig holdes udspændt af Vinden. Naar man har foreslaaet de særlige Kendingstegn anbragt i Standere, er dette sket ud fra det Synspunkt, at Nationalflaget bør være ens for alle Institutionerne.

Fastsættelsen af Kronens og Standernes nærmere Udseende har man ment det rettest at henskyde til Afgørelse ved kongelig Anordning."

Det vil sikkert være af Interesse for enhver Søofficer, at gøre sig bekendt med Kommissionsbetænkningen i dens Helhed; den indeholder en grundig og detailleret Oversigt over alle gamle Bestemmelser om Flaget og som Bilag

1. Dannebrog's ældste Historie,
2. Oversigt over Flagbestemmelser i forskellige Lande

foruden selve Lovforslaget og Bemærkningerne dertil.

Endelig vilde jeg nævne et Par Ord om den Konference, der blev afholdt i Foraaret i Haag, og hvis Formaal det bl.a. var, at undersøge Mulighederne for fælles internationale Bestemmelser for Søterritoriets Grænser og eventuelt søge saadanne Bestemmelser anerkendte og vedtagne.

Fra dansk Side deltog i denne Del af Konferencen Afdelingschef i Udenrigsministeriet Cohn og for Ministeriet for Handel og Søfart ^(af Fiskeri) Navigationsdirektør Kommandør Lorck. Marineministeriet var ikke repræsenteret,

✓
 Jeg skal dog til Glimt
 nævne, at ikke alle
 Kommissionens Medlem-
 mer har været enige
 om de nævnte Regler
 for Splitflagets An-
 vendelse. Et Mini-
 sterial, nemlig Kabinets-
 i Ministeriet for Søfart
 og Fiskeri troede, at Split-
 flaget ikke skal
 forbeholdes Orlog-
 smænd, men at
 almindelig overalt til
 Gode, at Splitflaget for
 hvilken Kommission,
 men Flekkel dog
 Løjer bestemt
 Afstand.

medens baade den norske og svenske og saa godt som alle de andre Delegationer indbefattede Søofficerer enten som Delegerede eller som tekniske Raadgivere. ↗

Konferencen var nedsat af Folkeforbundet og forberedt paa den Maade, at man havde anmodet de forskellige Regeringer om inden Udgangen af 1938 at indsende Svar paa en hel Del Spørgsmaal angaaende Søterritoriet, f.Eks. om Suveraniteten derpaa, Basislinien hvorfra det skal beregnes, dels Udstrækning, Forhold ved Bugter, ved Havne o.s.v., der var tilsendt dem fra Folkeforbundssekretariatet.

Alle disse Svar blev saa bearbejdet af en Kommission der herudaf dannede 28 saakaldte Diskussionsbasis. Paa denne Maade var Konferencens Arbejde saa i Forvejen inddelt og klassificeret.

Det var udtrykkeligt i Indbydelsen betonet, at det kun skulde dreje sig om Fredsforhold, men allerede herilaa en saa stor Vanskelighed, at man paa Forhaand maatte anse konferencens Resultat som meget tvivlsomt.

Søterritoriets Spørgsmaal er jo i Forvejen vanskelige at komme til Enighed om - næsten hvert Land ser forskelligt paa disse Forhold og er ikke meget tilbøjelig til at ^{forandre} ~~promisje~~ ~~deres~~ Synspunkter.

Det viste sig ogsaa at Resultatet blev meget magert.

Kommissionens Rapport indeholder saaledes meget lidt positivt, men maa gentagne Gange beklage, at man ikke har opnaaet Enighed om mange væsentlige Spørgsmaal.

Til sidst opsattes dog et kort Udkast til visse konventionsmæssige Bestemmelser, og man udtaler dog Haabet om, at Vanskelighederne ikke vil afskrække de deltagende Stater fra at fortsætte det Arbejde, der er begyndt, og det er da ogsaa Meningen igen senere at indkalde til en ny Konference om de samme Spørgsmaal.

Efter alle disse negative Momenter kunde det maaske synes som der ikke var nogen særlig Grund til at

Men et stort Gode
— et for nu Gode —
men det, at Ministeriet
for Søfart og Fiskeeri
nærliggende over en Mand
som Kund Lovck, der
ogger * nu midt i
alle Spørgsmaalene
et for komiteen
Side.

nævne denne Konference; men Betydningen ligger i det interessante i at se de forskellige Magter drøfte alle disse vanskelige Spørgsmaal, at se de forskellige Synspunkter og se dem diskuterede. Jeg skal nævne *et Par* enkelte Exempler af særlig Interesse for os.

Som ^{man} ~~de~~ ved er Grænserne for Kjøbenhavns Rhed *om disputat*, særlig fra svensk Side (~~da Grænselinien paa et Stykke gaar uden for dansk Søterritorium~~)

Men her faar vi ~~en~~ ^{en} Støtte fra Tyskland, idet der i det tyske Svar paa Spørgsmaalet: "~~Overkri-
ser~~ ^{Anerkender} ~~der~~ ^{man} ~~Staten~~ en fremmed Magts Ret til at udstrække/Suveræniteten ^{Magts} udover denne almindelige Søterritorium? udtales:" Det fremgaar af tidligere Udviklinger, at Tyskland ikke i Princippet anerkender en saadan Ret. Men samtidig modsætter man sig ikke, at en fremmed Magt udstrækker sin Suverænitet over visse Zoner beliggende ud ~~for~~ ^{før} en Krigshavn ~~naar~~ dette er notificeret ad diplomatisk Vej. Det er f.Ex. paa denne Maade, man betragter Zonen ud for Krigshavnen Kjøbenhavn."

Et andet Spørgsmaal af Betydning for os er Søterritoriets Beregning ud for Bugter; her er Landene ^{at} ~~meget~~ uenige i deres Opfattelse, og dette kom tydeligt frem paa Konferencen.

Saaledes fordrer England et bestemt Forhold mellem en Bugts Brede og Længde og vil kun lægge en Linie paa 6 Sømil Længde over Bugten som Basis for Territoriets Beregning, medens de fleste andre Lande her holder paa Bugtreglens Anvendelse, naar Indløbet er 10 Sømil bredt. Tyskland mener Spørgsmaalet er saa vanskeligt, at man bør udskyde det til allersidst, og de forenede Stater fremsætter en indvik-

let Regel med Halvcirkler over Forbindelseslinien om Bugtens Indløb.

Alene denne Konference vilde kunne give tilstrækkeligt Stof til en hel Aftens Foredrag, jeg har kun lige kort fremdraget den her og skal nu slutte disse Bemærkninger om enkelte ^{Førhold} ~~Hændelser~~ i og uden for Marinen i 1930.

1927 - 28	25.1	2.7	1.8
1928 - 29	20.9	2.0	1.4
1929 - 30	22.4	2.4	1.7
1930 - 31	22.6	2.4	1.7
1931 - 32	22.1	2.5	1.6
1932 - 33	21.8	2.5	1.5
1933 - 34 (Mars)	20.5	6.2	2.9
1934 - 35	10.4	2.0	1.5

1927	84	13.6	+ 2
1928	44	12.4	+ 3
1929	276	12.3	+ 1
1930	1765	11.5	+ 33
1931	341	11.2	+ 20
1932	81	10.2	+ 61
1933	593	9.3	+ 6
1934	21	9.0	+ 14

1.

	Marinemini- steriet ialt:	Søværnet.	Nybygnings- konto.	Udrustnings- konto.
1926 - 27	24.5	15.1	2.7	1.6
1927 - 28	20.9	12.5	2.0	1.4
1928 - 29	22.4	13.6	2.4	1.7
1929 - 30	22.6	13.8	2.4	1.7
1930 - 31	22.1	13.3	2.5	1.6
1931 - 32	21.8	13.0	2.5	1.5
Vicead. og Mstb.		20.5	6.2	2.9
Afrustning		10.4	2.0	1.5

Land.	Indbygger- antal i Mill.	Forsvarsud- gifter i Mill. danske Kroner. 1929 - 1930.	Forsvarsud- gifter pr. Indbygger i danske Kroner.	Forsvarsud- gifternes Ændring i % fra 1927 - 1930.
England	45.7	1727	37.8	÷ 6
Frankrig	41.0	1145	27.9	+ 42
Sverige	6.1	133	21.8	÷ 8
U.S.A.	120.0	2506	20.9	+ 12
Italien	41.2	850	20.6	+ 2
Estland	1.1	18	16.4	+ 5
Norge	2.8	46	16.4	÷ 6
Finland	3.6	58	16.1	+ 5
Schweitz	4.0	64	15.9	+ 2
Grækenland	6.2	96	15.4	+ 1
Letland	1.9	28	14.9	+ 5
Japan	62.9	940	14.9	+ 12
Holland	7.7	111	14.4	+ 10
Portugal	6.2	84	13.6	+ 2
Danmark	3.5	44	12.4	+ 5
Spanien	22.4	276	12.3	+ 1
S.S.S.R.	154.0	1765	11.5	+ 33
Polen	30.4	341	11.2	+ 31
Belgien	8.0	81	10.2	+ 80
Tyskland	63.3	593	9.3	÷ 6
Lithauen	2.3	21	9.0	+ 14

3.

Aar	Orlogsskibe	Krydsere	Torpedobaade	Undervandsbaade	Mineskibe
1926	132	302	574	804	144
1927	71	244	563	722	171
1928	193	116	278	905	96
1929	275		565	714	357
1930	116	101	187	560	72

	Danmark	Norge	Sverige
Orlogsskibsudrustninger	14 %	21 %	25 %
Torpedobaadsudrustninger	9 "	22 "	33 "
Undervandsbaadsudrustninger	17 "	28 "	27 "
Mineskibsudrustninger	5 "	15 "	29 "
Udrustning i % af Flaade- budgettet.	11.3 %	16.8 %	14.9 %